

Column

Burgergeheim

Er is iets gekks met vertrouwen en de overheid. Kernbegrip in het moderne overheidstoezicht, zo leerde ik laatst, is vertrouwen: vertrouwen in de publieke organisaties en functionarissen die hun werk doen. Vertrouwen is sowieso een woord waar dit kabinet dol op is. Het regeerakkoord staat er bol van, er is veel vertrouwen in alles en iedereen: in de samenleving, in burgers, maatschappelijke organisaties, etc. Je zou zeggen dat als er vertrouwen is, er niet zoveel over hoeft te worden gesproken, maar dit terzijde.

Het gekke is nu dat deze overheid volgens mij helemaal niet zoveel vertrouwen in de burger heeft. Voorbeelden zijn er te over: van de camera's in uitgaansgebieden en op politiehelmen, de anonieme kliklijnen, tot de overheidsdienaren die steeds vaker steeds dichterbij in het priveleven van mensen komen controleren ('achter de voordeur'). Terecht of niet, al deze controles, maar veel vertrouwen in de burgers lijkt er niet uit te spreken.

De burger op zijn beurt heeft ook niet veel vertrouwen in de overheid dezer dagen. Hiervoor zijn allerlei belangwekkende verklaringen te bedenken, maar het feit blijft: hele volkstammen Nederlanders hebben zo weinig vertrouwen in de overheid dat ze er boos en bitter van worden, en de rest lijkt er in te berusten.

Nog gekker is dat in deze tijden van wederzijds wantrouwen tussen overheid en burgers de overheid vrolijk doorgaat met het organiseren van toezicht op basis van vertrouwen. Het toezicht op lagere overheden, maar ook op de publieke sector in brede zin: woningcorporaties, scholen, ziekenhuizen, etc. Maar als iets duidelijk is geworden de laatste tijd is dat dit soort instellingen zeker niet altijd te vertrouwen is. En dan doel ik niet op incidentele schandalen, zoals bij woningcorporatie Rochdale of een kliniek waar slachtoffers vallen, maar op bestuurders die consequent de verkeerde prioriteiten stellen: zorginstellingen die te druk zijn met fusies om hun klanten van dienst te zijn, corporaties die prestigeprojecten en grote reserves belangrijker vinden dan sociale woningbouw, Pabo's die aantallen afgestudeerden belangrijker vinden dan kwaliteit, en ga zo maar door. Dat vraagt toch om enig gezond wantrouwen bij de toezichthouder?

Klaartje Peters
(40) is zelfstandig onderzoeker en publicist